

OBSERVATORI
DE BIBLIOTEQUES,
LLIBRES I LECTURA

Joaquim Bejarano Ródenas

jbejarano@gencat.cat

Institut Català de les Empreses Culturals. Àrea del Llibre

COMERÇ DEL LLIBRE A CATALUNYA (2014-2015)

COMERCIO DEL LIBRO EN CATALUÑA (2014-2015)

THE BOOK TRADE IN CATALONIA (2014-2015)

RESUM | RESUMEN | ABSTRACT

El comerç del llibre a Catalunya es presenta amb dades estadístiques sobre l'evolució de la producció i la venda de llibres de 2011 a 2015, amb el focus els anys 2014 i 2015. També es recullen les tendències del sector editorial català i de les llibreries, i es fa una mirada a fires, l'exportació i els llibres més venuts a Catalunya durant aquests dos anys.

El comercio del libro en Cataluña se presenta con datos estadísticos sobre la evolución de la producción y la venta de libros de 2011 a 2015, con el foco puesto en los años 2014 y 2015. También se recogen las tendencias del sector editorial catalán y de las librerías, y con una mirada a las ferias, la exportación y los libros más vendidos en Cataluña durante estos dos años.

The article offers figures on Catalan book production and sales between the years 2011 and 2015, focusing on 2014 and 2015. It also examines the trends in publishing and bookselling and considers the book fairs, exports and the best-selling books during those two years.

PARAULES CLAU

Mercat del llibre, Indústria editorial, Estadístiques de venda de llibres

PALABRAS CLAVE

Mercado del libro, Industria editorial, Estadísticas de venta de libros

KEYWORDS

Book trade, Publishing industry, Book sales statistics

REBUT 3-11-2016 / ACCEPTAT 18-11-2016

1 PRESENTACIÓ

Els anys 2014 i 2015 es caracteritzen per una recuperació incipient de la crisi, que es tradueix en un inici de represa de les vendes de llibres a Catalunya i a tot l'Estat, una recuperació que no arriba a les xifres precrisi, però que permet un cert optimisme en el sector. La facturació de les vendes de llibres en el territori de Catalunya ha crescut un 3,8 % del 2014 al 2015, fins a arribar el 2015 als 471,7 milions d'euros (el 2011 eren 584,9 milions). El Gremi d'Editors de Catalunya és el gremi que més factura dins el mercat espanyol. També ho és en l'àmbit de les exportacions, seguit del gremi de Madrid.

Com s'observava en l'anterior informe de 2012-2013, hi ha una doble tendència en el món de l'edició: per una banda, a la concentració i, per l'altra, a l'atomització, amb l'aparició de petites editorials independents. En aquest període han nascut algunes llibreries, normalment petites, però d'altres no han pogut resistir la crisi, amb la pressió immobiliària com a causa principal. Es pot esperar que el tancament de llibreries sigui menor els propers anys.

La facturació de les vendes de llibres en el territori de Catalunya ha crescut un 3,8 % del 2014 al 2015, fins a arribar el 2015 als 471,7 milions d'euros (el 2011 eren 584,9 milions)

2 LES EDITORIALS CATALANES A ESPANYA

2.1 Dades de les editorials catalanes a Espanya. 2011-2015

Font: *Informe de Comercio Interior del Libro en España. 2012*. Federación de Gremios de Editores de España, 2013.

	Nombre d'editorials agremiades	Ocupació generada	Facturació en el mercat interior (en milions d'euros)
2011	286	5.290	1.332,45
2012	272	4.907	1.208,99
2013	279	4.498	1.054,48
2014	267	4.549	1.059,94
2015	289	4.622	1.116,16

	Títols editats	Percentatge en català	Títols en catàleg	Percentatge en català
2011	33.970	32,9 %	200.458	31,6 %
2012	31.759	26,8 %	213.800	30,9 %
2013	33.446	26,2 %	244.826	30,5 %
2014	35.429	27,2 %	258.435	30,7 %
2015	39.381	27,2 %	276.108	31,3 %

2.2 Dades de l'edició digital

Dades de llibre digital a Espanya (editorials catalanes). 2013-2015

	2013	2014	2015
Títols editats en format digital	12.093	12.120	12.980
Títols digitalitzats del fons del catàleg	33.888	38.554	41.332
Títols comercialitzats en format digital	27.897	39.465	39.694
Facturació per venda en format digital (en milions d'euros)	34,4	39,8	42

2.3 Tendències en l'edició

Les editorials catalanes han vist una inflexió en la seva facturació al mercat espanyol: des de l'inici de la crisi fins al 2014 la tendència és descendent i a partir de 2014 hi ha un inici de recuperació, amb 1.116,16 euros de facturació el 2015.

Al mercat català, la recuperació s'inicia el 2015, amb l'assoliment de 417,7 milions d'euros en venda de llibres. En cinc anys, s'han perdut 113 milions d'euros en facturació.

Quant al llibre digital, el 2015 les editorials catalanes van facturar a Espanya 42 milions d'euros, un 4 % del que van facturar en total. És un mercat que creix, però no al nivell dels països anglosaxons. Al Regne Unit, el 2014 el llibre digital representa un 23 % del mercat britànic, tot i que no creix al ritme d'anys anteriors, fet que porta a pensar en un cert estancament del llibre digital en aquests països.

Si mirem un altre indicador, l'índex de lectura en suport digital, podem completar una fotografia que també inclouria la pirateria. L'estudi encarregat per l'Institut Català de les Empreses Culturals *Hàbits de lectura i compra de llibres a Catalunya 2015* indica que el 24,3 % dels catalans llegeix llibres digitals almenys un cop al trimestre.

Pel que fa a les noves editorials, entre 2014 i 2015 neixen, entre d'altres, l'editorial de literatura Ifeelgood i l'editorial no de ficció Nova, impulsada per l'escriptor Sebastià Bennassar. L'Altra Editorial, creada el gener de 2014, ha entrat amb força en el panorama literari amb l'obtenció del premi Llibreter 2016, tant de literatura catalana (*Germà de gel*, d'Alicia Kopf) com d'altres literatures (*Manual per a dones de fer feines*, de Lucia Berlin). Altres editorials creades en aquest període són Veus Públiques, establerta a Reus, que es vol concentrar en autors locals, i Mont Editorial, de Vic, especialitzada en muntanya.

En el mercat exterior, Catalunya és la primera comunitat autònoma en exportació de llibres, amb un 45 % del total exportat per les empreses espanyoles. El 49,9 % de les exportacions catalanes tenen com a destinació el continent europeu i el 44,9 %, l'Amèrica del Sud.

Quant al llibre digital, el 2015 les editorials catalanes van facturar a Espanya 42 milions d'euros, un 4 % del que van facturar en total. És un mercat que creix, però no al nivell dels països anglosaxons.

3 EL MERCAT INTERIOR I EXTERIOR

3.1 Vendes de llibres a Catalunya. 2011-2015 (en milions d'euros)

Font: *Informe de Comercio Interior del Libro en España. 2015*. Federación de Gremios de Editores de España, 2016.

	Total a Espanya	Total a Catalunya	Percentatge Catalunya/Espanya
2011	2.772,34	584,96	21,10 %
2012	2.471,49	516,54	20,90 %
2013	2.181,97	456,03	20,90 %
2014	2.195,80	454,53	20,70 %
2015	2.257,07	471,73	20,90 %

3.2 Exportació de llibres

Evolució de les exportacions catalanes i espanyoles de llibres per comunitats autònomes.

2011-2015

Font: ICEX.

	2011	2012	2013	2014	2015	Percentatge 2015/total
CATALUNYA	218.748,41	207.703,59	196.315,56	207.958,22	206.962,95	45,35 %
Madrid	136.077,80	140.682,84	133.414,03	138.435,59	156.299,19	34,25 %
Navarra	25.641,14	24.164,61	22.796,17	23.217,74	23.662,52	5,19 %
País Basc	20.856,13	24.194,84	21.277,58	23.328,92	22.745,96	4,98 %
Castella-la Manxa	9.907,27	10.139,80	15.589,58	20.133,93	22.654,38	4,96 %
Andalusia	6.304,49	4.582,83	5.545,87	5.032,61	4.069,48	0,89 %
Subtotal	417.535,24	411.468,51	394.938,79	418.107,01	436.394,48	95,63 %
Resta de comunitats	19.639,69	23.107,26	27.005,55	21.661,18	19.933,75	4,37 %
Total a Espanya	437.174,93	434.575,77	421.944,34	439.768,19	456.328,23	100,00 %

Evolució de les exportacions catalanes de llibres per zones. 2011-2015

Font: ICEX.

	2011	2012	2013	2014	2015	Percentatge 2015/total
Europa	109.570,40	109.878,80	98.237,30	105.219,30	103.367,20	49,94 %
Unió Europea	104.917,30	105.829,20	94.826,00	102.066,60	99.916,40	48,28 %
Zona Euro	91.647,00	92.749,00	84.202,10	93.121,20	89.226,70	43,11 %
Amèrica	103.098,30	95.263,60	93.239,90	96.425,60	99.112,50	47,89 %
Amèrica del Nord	7.284,60	6.353,70	5.272,50	5.211,70	6.068,70	2,93 %
Amèrica del Sud	95.774,30	88.906,30	87.943,80	91.197,10	93.031,10	44,95 %
Àsia	1.212,90	1.460,30	1.509,50	1.375,00	1.576,70	0,76 %
Àfrica	1.016,10	751,1	3.040,30	4.456,40	2.469,90	1,19 %
Orient Mitjà	569,20	892,60	792,7	953,30	1.006,00	0,49 %
Oceania	3.844,40	345,7	271,2	470,5	425,6	0,21 %
Total mundial	218.748,40	207.703,60	196.315,56	207.958,20	206.962,90	100,00 %

4 LES LLIBRERIES I LES FIRES

4.1 Llibreries

El primer canal de venda dels llibres a Catalunya és la llibreria independent, seguida de la cadena de llibreries. També observem una inflexió: si des del 2011 al 2014 la facturació pel canal llibreria independent descendia un 13,7 %, del 2014 al 2015 s'observa un increment del 13,4 % (3,3 % en el cas de les cadenes i un descens del 2,1 en el cas dels hipermercats). El canal quiosc sembla que s'ha estabilitzat després del gran descens entre els anys 2008 i 2013.

S'han obert les llibreries La Temerària de Terrassa, Casa Usher de Barcelona, La Calders de Barcelona o El Vapor Vell de Premià de Mar. Esdevenen petits centres culturals, amb activitats entorn del llibre. La llibreria No Llegiu, per exemple, situada al Poblenou de Barcelona (després de traslladar-se a la botiga Juanita del mateix barri), organitza la «Invasió d'escriptors», amb motiu del seu aniversari.

Les dificultats econòmiques lligades al preu dels immobles han estat la causa del trasllat de dues llibreries emblemàtiques a Barcelona. El 2014 la llibreria La Documenta, amb quatre dècades d'història, es va traslladar a l'Eixample, en part gràcies al mecenatge ciutadà via Verkami. Abans, la Jaimes havia deixat el passeig de Gràcia, on era des de 1951, pel carrer València. Casa Anita ha pogut mantenir el local malgrat la pressió immobiliària.

Però encara s'ha de lamentar el tancament de llibreries de referència. El 3 d'octubre de 2015 va tancar Negra i Criminal, especialitzada en novel·la negra. La llibreria Millà, fundada l'any 1900 i especialitzada en teatre, va marxar del carrer Sant Pau, per reformes de l'edifici, però sense concretar si el tancament és definitiu. També ha tancat la llibreria Kowasa de Barcelona, especialitzada en fotografia.

S'ha engegat una plataforma de venda de llibres en línia, Libelista, que és una evolució del projecte LiberDrac. Ha començat amb un centenar de llibreries de tot Espanya amb l'objectiu de reforçar la llibreria independent. L'usuari es vincula a una llibreria, que és la que gestiona les comandes, i rep el llibre a casa seva o a la llibreria escollida. A més, Libelista funciona com una revista, amb enllaços i recomanacions de llibreters. Es produeix un cercle virtuós en què les llibreries independents estableixen sinergies amb les editorials independents.

4.2 Les fires de llibres

A Catalunya hi ha una vintena de fires del llibre, d'especialitats diverses i repartides pel territori català, especialment a les comarques barcelonines.

Hi trobem des de les grans fires que es fan a Barcelona, com el Saló del Còmic, el Saló del Manga, la Setmana del Llibre en Català o la Fira del Llibre d'Ocasíó Antic i Modern, a les fires petites com Liberisliber, d'editorials independents, a Besalú; el Mercat del Llibre de Poesia de Folgueroles, o la Fira del Llibre Prohibit de Llagostera.

El primer canal de venda dels llibres a Catalunya és la llibreria independent, seguida de la cadena de llibreries

S'ha engegat una plataforma de venda de llibres en línia, Libelista, que és una evolució del projecte LiberDrac.

L'especialització d'aquestes fires permet focalitzar l'atenció sobre aquell tema i dinamitzar-ne el mercat. Per exemple, en el marc de la Setmana del Llibre en Català de l'edició de 2015 es van presentar tres llibres relacionats amb l'Any Llull, i un d'ells va ser dels més venuts de la fira: *Llull per Llull. Una antologia de textos de Ramon Llull*, de Joan Santanach (ed.), coeditat per L'Avenç i la Institució de les Lletres Catalanes.

5 ELS LLIBRES MÉS VENUTS

Font: GFK.

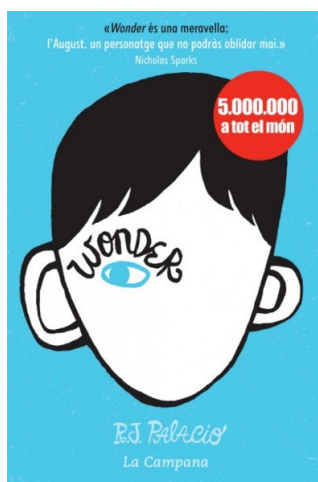
5.1 Any 2014

En català

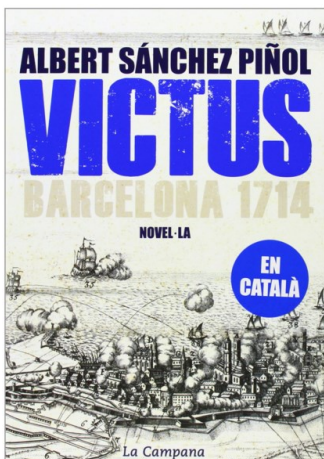
1. *L'analfabeta que va salvar un país*, Jonas Jonasson, La Campana

2. *Wonder*, R. J. Palacio, La Campana

3. *Victus*, Albert Sánchez Piñol, La Campana

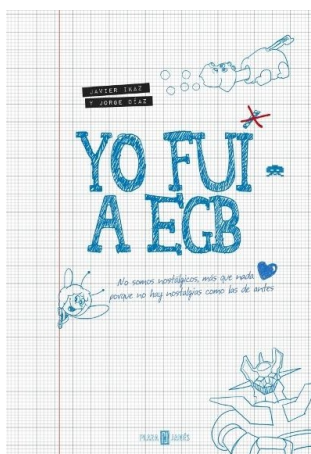

En castellà

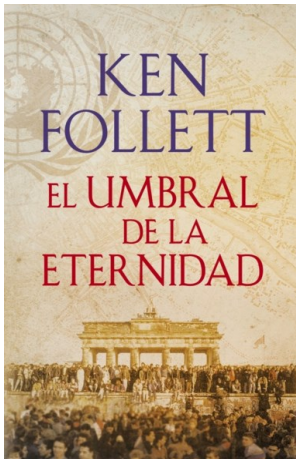
1. *Bajo la misma estrella*, John Green, Nube de Tinta

2. *Yo fui a EGB*, Jorge Díaz / Javier Ikaz, Plaza & Janés

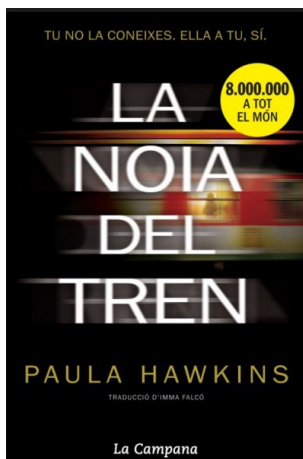
3. *El umbral de la eternidad*, Ken Follett, Plaza & Janés

5.2 Any 2015

En català

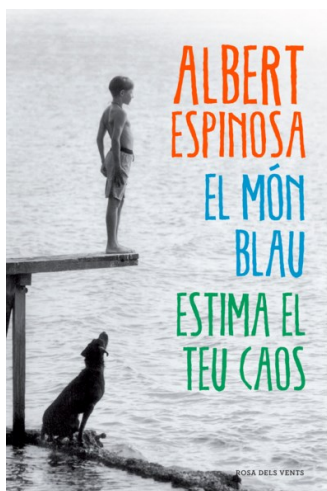
1. *La noia del tren*, Paula Hawkins, La Campana

2. *Algú com tu*, Xavier Bosch, Planeta

3. *El món blau. Estima el teu caos*, Albert Espinosa, Rosa del Vents

En castellà

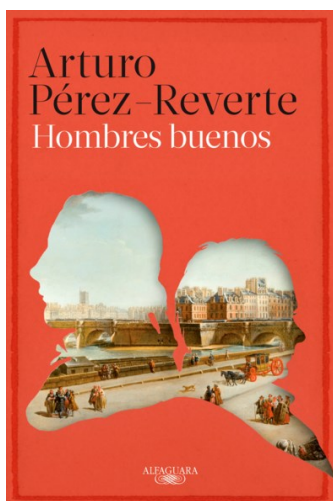
1. *La chica del tren*, Paula Hawkins, Planeta

2. *La templanza*, María Dueñas, Planeta

3. *Hombres buenos*, Arturo Pérez-Reverte, Alfaguara

6 BIBLIOGRAFIA

Comercio Interior del Libro en España. 2015. Federación de Gremios de Editores de España, 2016.

Cuesta, Albert. «La llibreria del futur: més tecnològica i més social». *Ara*, 23 d'abril de 2016. <http://www.ara.cat/dossier/llibreria-futur-mes-tecnologica-social_0_1564043664.html>. [Consulta: 18/10/2016].

La DGCEC i els sectors culturals 2015. ICEC, Departament de Cultura, 2015.

Garriga Riu, Jordi. «Llibres, un sector que sap reeditar-se». *L'econòmic*, 12 d'abril de 2014. <<http://www.leconomic.cat/neco/article/4-economia/18-economia/732436-llibres-un-sector-que-sap-reeditar-se.html>>. [Consulta: 18/10/2016].

Global eBook 2016, A report on market trends and developments. Rüdiger Wischenbart Content & Consulting, 2016.

Lectura i compra de llibres a Catalunya 2015. ICEC, 2016.

Ruiz Domènec, Bernat. «Per què avui el preu fix dels llibres és una mala idea». *Núvol*, 10 d'abril de 2016. <<http://www.nuvol.com/opinio/per-que-avui-el-preu-fix-dels-llibres-es-una-mala-idea/>>. [Consulta: 18/10/2016].

Ruiz Domènech, Bernat. «El futur de les editorials i les llibreries independents». *Valor de Cambio*, 8 d'abril de 2016. <<http://valordecambio.com/el-futur-de-les-editorials-i-les-llibreries-independents/>>. [Consulta: 18/10/2016].

Telenotícies Migdia, TV3, 4 de juny de 2015. <<http://www.ccma.cat/tv3/alacarta/telenoticies-migdia/tancament-de-tres-llibreries-embematiques-de-barcelona/video/5530082/>>. [Consulta: 18/10/2016].

Disponible a:

<http://www.raco.cat/index.php/AnuariObservatori>

Bejarano Ródena, Joaquim. "Comerç del llibre a Catalunya (2014-2015)"
Anuari de l'Observatori de Biblioteques, Llibres i Lectura, vol. 4 (2016), p. 152-164.

<http://www.raco.cat/index.php/AnuariObservatori/article/view/316109>

Llicència Creative Commons

Reconeixement – NoComercial – SenseObraDerivada
(by-nc-nd): No es permet un ús comercial de l'obra original ni la generació d'obres derivades.

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Facultat de Biblioteconomia
i Documentació

OBSERVATORI
DE BIBLIOTEQUES,
LLIBRES I LECTURA

ANUARI DE L'OBSERVATORI DE BIBLIOTEQUES, LLIBRES I LECTURA 2016

Editors

Lluís Agustí
Maite Comalat

